

компетентності. Ефективна інтеграція сольфеджіо з фаховими дисциплінами підвищує якість виконавської підготовки, формує готовність до багатовимірної професійної діяльності та відповідає сучасним тенденціям розвитку вищої музичної освіти.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.51>

Людмила Гавриленко

м. Одеса, Україна

ORCID: 0000-0002-1115-5281

e-mail: ludmilagavrilenko23@gmail.com

АНСАМБЛЕВЕ МУЗИКУВАННЯ В КУРСІ ЗАГАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У тезах розглядається значення ансамблевого музикування у курсі загального фортепіано як важливого чинника професійної підготовки здобувачів сучасної вищої музичної освіти. Акцентується увага на розвитку музичного мислення, навичок слухової взаємодії, ритмічної координації та художньої комунікації у процесі спільного виконання. Підкреслюється, що ансамблева практика сприяє формуванню виконавської культури, творчої ініціативи та готовності до колективних форм музичної діяльності.

Ключові слова: ансамблеве музикування, загальне фортепіано, музично-виконавська підготовка, професійна компетентність, вища музична освіта, музичне мистецтво.

Abstract. The theses examine the significance of ensemble music-making in the course of general piano as an important factor in the professional training of students in contemporary higher music education. Particular attention is paid to the development of musical thinking, skills of auditory interaction, rhythmic coordination, and artistic communication in the process of joint performance. It is emphasized that ensemble practice contributes to the formation of performance culture, creative initiative, and readiness for collective forms of musical activity.

Keywords: ensemble music-making, general piano, musical performance training, professional competence, higher music education, musical art.

У контексті трансформацій сучасної вищої мистецької освіти, зумовлених компетентнісним підходом, інтеграційними процесами та підвищенням вимог до мобільності фахівця, особливої актуальності набуває переосмислення змісту та функцій курсу загального фортепіано. Традиційно цей курс розглядався як допоміжний компонент професійної підготовки, спрямований на формування базових піаністичних навичок, розвиток музичного слуху, читання з аркуша, гармонічного мислення. Водночас сучасні освітні реалії вимагають розширення

його потенціалу, зокрема через активне впровадження ансамблевого музикування як важливого чинника формування професійних компетентностей здобувачів.

Ансамблеве музикування у структурі загального фортепіано постає не лише формою організації навчальної діяльності, а й ефективним педагогічним засобом розвитку комунікативної культури, художнього мислення, здатності до співтворчості та професійної взаємодії. У процесі спільного виконання музичного твору актуалізуються такі якості, як уміння слухати партнера, координувати темпо-ритмічні параметри, дотримуватися єдиного інтонаційно-стильового простору, оперативно реагувати на виконавські імпульси. Таким чином, ансамблева практика сприяє формуванню цілісного музичного мислення та відповідальності за спільний результат.

Особливого значення ансамблеве музикування набуває у підготовці здобувачів немусично-виконавських спеціалізацій (диригентів, музикознавців, вокалістів, інструменталістів інших спеціальностей, педагогів). Для них курс загального фортепіано є універсальним інструментом професійної діяльності, а ансамблева форма роботи дозволяє моделювати реальні ситуації майбутньої практики – репетиційний процес, концертне виконання, педагогічну взаємодію. Зокрема, акомпанемент вокалісту чи інструменталісту, виконання фортепіанних ансамблів у чотири руки або на двох фортепіано, співпраця з хором чи камерним складом формують навички координації, партитурного мислення, стилістичної гнучкості.

У методичному вимірі ансамблеве музикування активізує низку важливих освітніх завдань. По-перше, воно сприяє розвитку внутрішнього слуху та гармонічного відчуття через постійне співвіднесення власної партії з партією партнера. По-друге, стимулює формування ритмічної стабільності та метроритмічної організації виконання. По-третє, розширює уявлення здобувачів про фактурну багатоплановість музичного тексту, оскільки ансамблева партитура передбачає усвідомлення вертикальних і горизонтальних зв'язків. По-четверте, формує навички читання з аркуша у контексті реальної виконавської взаємодії, що є надзвичайно важливим для майбутньої професійної діяльності.

У сучасній вищій музичній освіті значну роль відіграє компетентнісний підхід, який орієнтує освітній процес на результат – сформованість здатностей діяти у професійних ситуаціях. Ансамблеве музикування безпосередньо сприяє розвитку інтегральних і фахових компетентностей: комунікативної, соціальної, культурологічної, інтерпретаційної, креативної. Воно передбачає не лише технічну підготовку, а й уміння домовлятися, аргументувати власне бачення, досягати художнього компромісу. Такий досвід співпраці є необхідним у сучасному мистецькому середовищі, де професійна діяльність рідко обмежується індивідуальним виконавством.

Важливим аспектом є також психологічний вимір ансамблевого музикування. Спільне виконання знижує рівень виконавського хвилювання,

формує впевненість, сприяє розвитку емпатії та взаємної підтримки. Для здобувачів початкових курсів це може стати ефективним засобом подолання сценічних бар'єрів і формування позитивної мотивації до навчання. Водночас ансамблева взаємодія потребує високого рівня самодисципліни, відповідальності та готовності до самокорекції.

Важливо також підкреслити, що ефективність ансамблевого музикування у курсі загального фортепіано значною мірою залежить від продуманої методичної організації навчального процесу. Добір репертуару має враховувати рівень виконавської підготовки здобувачів, їхню спеціалізацію, а також дидактичну доцільність конкретного твору. На початкових етапах навчання доцільно використовувати нескладні ансамблеві п'єси, що сприяють формуванню навичок синхронності, слухового контролю та відчуття спільного пульсу. Надалі репертуар може ускладнюватися за рахунок творів різних стилів і епох, що розширює художній кругозір студентів і поглиблює їхні інтерпретаційні можливості.

Особливу роль у цьому процесі відіграє педагог, який виступає не лише наставником, а й своєрідним координатором ансамблевої взаємодії. Він допомагає здобувачам усвідомити логіку музичної драматургії твору, визначити баланс звучання, сформувати єдину інтерпретаційну концепцію. Крім того, викладач сприяє розвитку рефлексії, спонукаючи студентів аналізувати власний виконавський досвід, оцінювати результати спільної роботи та шукати шляхи вдосконалення.

Водночас важливо враховувати, що ансамблеве музикування у курсі загального фортепіано сприяє також формуванню ширшого культурно-мистецького світогляду здобувачів. Ознайомлення з ансамблевим репертуаром різних епох і національних шкіл поглиблює розуміння стилістичних особливостей музики, принципів фактурної організації та інтерпретаційних підходів. Це дозволяє студентам усвідомлювати музичний твір не лише як індивідуальну виконавську партію, а як складну художню цілісність, у якій кожен учасник ансамблю виконує важливу функцію у формуванні загального звучання. У результаті формується більш глибоке відчуття музичної форми, стилю та драматургії, що є необхідною складовою професійної підготовки сучасного музиканта.

Таким чином, ансамблеве музикування у курсі загального фортепіано постає важливим компонентом професійної підготовки здобувачів сучасної вищої музичної освіти. Воно поєднує виконавський, педагогічний, комунікативний і творчий аспекти музичної діяльності, сприяючи формуванню комплексних професійних компетентностей. У цьому контексті подальше осмислення методичних можливостей ансамблевої практики та її інтеграція в освітній процес є перспективним напрямом розвитку музично-педагогічної теорії і практики.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.52>

Станіслав Подолянчук
м. Вінниця, Україна
ORCID: [0000-0001-9088-3342](https://orcid.org/0000-0001-9088-3342)
e-mail: psv017@i.ua

ІННОВАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В ДЕКОРУВАННІ ОДЯГУ

Анотація. Стаття присвячена питанням використання інноваційних матеріалів і технологій в декоративному оздобленні одягу. На основі аналізу літературних джерел виокремлені основні види інноваційного текстилю. Показано, що основними напрямками практичної реалізації є створення «розумного одягу», інноваційних тканин з різними функціональними властивостями та використання світлодіодів.

Ключові слова: декорування одягу, матеріали, технології, «розумний одяг», світлодіоди.

Abstract. The article is devoted to the issues of using innovative materials and technologies in the decorative decoration of clothing. Based on the analysis of literary sources, the main types of innovative textiles are identified. It is shown that the main directions of practical implementation are the creation of smart clothing, innovative fabrics with various functional properties, and the use of LEDs.

Keywords: clothing decoration, materials, technologies, smart clothing, LEDs.

Розвиток цивілізації завжди мав багатогранний характер. З давніх-давен людина прагнула прикрасити свій побут, проявити свою індивідуальність (Зузяк, Мойса, Шевцова, 2021). Природно, що подібні зусилля перш за все були спрямовані на ті предмети, які оточують людину – посуд, одяг, взуття тощо. Цей напрямок залишається актуальним і сьогодні, а його помітна активізація переважно пов'язана з появою нових технологій та матеріалів.

Матеріали є своєрідною матеріальною основою декоративного мистецтва. Вони не тільки відзначаються великою різноманітністю та широким використанням в різних сферах людської діяльності, а й мають естетичний складник. Нині при декоруванні фактично не існує ніяких застережень щодо виду матеріалу, який може бути використаний з цією метою (Подолянчук, 2020). Декорування з одного боку є видом мистецтва, оскільки містить творчий складник та підвищує естетичну привабливість виробу, а з іншого – технологією, яка містить достатньо великий набір різноманітних художніх технік (Подолянчук, 2025).

Доволі поширеним на сьогодні є створення «розумного одягу», для якого використовують тканини з унікальними властивостями. Так, наприклад

достатньо масштабним стало використання інноваційного текстилю, який за функціональними можливостями можна розділити на такі основні види:

- пасивний – здатний відчувати зміни в зовнішньому оточенні, виконувати функції пасивного сенсора;
- активний – здатний не тільки відчувати зовнішні й внутрішні стимули, а й реагувати на них, тобто здійснювати збір, зберігання й аналіз інформації, її передачу в зовнішнє середовище та самому користувачеві;
- інтелектуальний – здатний не тільки відчувати, реагувати, а й адаптуватися до змін у навколишньому середовищі та в самому текстилі, а також виконувати певні дії (Пашкевич, Лю, 2023, с. 144).

«Інноваційний» текстиль знаходить досить широке практичне використання не лише в індустрії моди, а й в спортивному та медичному одязі. Так, окремі його різновиди здатні змінювати колір залежно від температури. Це дозволяє оперативно контролювати температурний режим людини без використання спеціальних вимірювальних засобів.

Достатньо перспективним є напрямок, який пов'язаний з виробництвом електрогенеруючих тканин. Їхній принцип базується на перетворенні дії зовнішніх факторів на текстиль в електроенергію. Постійно розширюється сфера використання термоелементів та акумуляторів для забезпечення комфортного теплового режиму в умовах низьких температур (Марущак, Дрончак, 2020). На сьогодні відомі розробки одягу з датчиками для вимірювання серцевого ритму й темпу дихання за допомогою електродів для зняття кардіограми. (Слітюк та ін., 2022).

Окремим та доволі перспективним напрямком у розробці «розумного одягу» є інтегрування різноманітних пристроїв, зокрема світлодіодів. Серед переваг світлодіодів, те що вони мають низьку вартість, малі розміри й доступні в різних кольорах (Слітюк та ін., 2022). Повністю інтегрувати світлодіоди в тканину першими вдалося компанії Philips, яка у 2007 році продемонструвала тканину, що інтегрується в одяг або м'які меблі (Пашкевич, Лю, 2023, с. 158).

На початковому етапі основною перешкодою у декоруванні одягу світлодіодними елементами була вага елементів живлення та їхній достатньо обмежений період експлуатації. Крім того, основа виробів, які містили світлодіоди, на той час не володіла достатньою пластичністю, тому вимагала дуже обережної експлуатації. Проте з часом всі ці проблеми значною мірою були усунуті, а світлодіодні елементи змогли стати доволі поширеним елементом декорування одягу.

Крім того, у зв'язку з мініатюризацією комп'ютерної техніки та появою нового покоління процесорів, стало можливим суттєво розширити сферу використання одягу з інтегрованими світлодіодами. Стрімкі процеси цифровізації та використання штучного інтелекту відкрити нові можливості у створення масштабних та яскравих світлових шоу.